

13. KIBEN BÍZOL?

(Mt 14,22–33)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség teológiája. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya. Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1997, Kálvin Kiadó.
Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Matthäus. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.

Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.

Westermann, Claus: Az Ószövetség teológiájának vázlata. Budapest, 1993, Ráday Kollégium.
www.bibelwissenschaft.de)

Bátorság és félelem a Szentírásban:

Az Ószövetség a bátorságot a félelem alapján értelmezi. Az a bátor, aki nem fél, aki meg tudja őrizni a szíve nyugalmát még a legnehezebb, legfélelmetesebb élethelyzetekben is. A szív a félelem és a bátorság helye. Jézus sokszor bátorít: a viharral küzdő tanítványokat, a bénát (Mt 9,2), a vérfolyásos asszonyt (Mt 9,22). A keresztyén ember a bátorságát a győzedelmes Jézus Krisztusból meríti, nem önmagából, és nem az ember személyiségének a tulajdonsága. (1Thessz 2,2)

Jézus csodatevő ereje:

A csodák bizonyítékul szolgáltak arra, hogy Jézus személyében valóban Isten jött közel az emberekhez. (ApCsel 2,22) Az Ő természeti törvényeknek ellentmondó tettei jelek voltak. Az Újszövetségben többféle csodával találkozunk. Vannak gyógyító csodák, szaporítási csodák, természeti csodák.

Minden egyes csodánál láthatjuk, hogy a csoda kapcsolatban áll a hittel. Csodáinak tanúi sokszor megerősödtek hitükben. Sok gyógyítási csoda pedig éppen azért történt meg, mert a beteg maga bízott és hitt Jézusban. Más esetben a beteg hozzátartozója hitt. A pogány Istenben hívő asszonynak a gyermekét, a századosnak a szolgáját gyógyította meg, mert látta, hogy mekkora a hitük. A kapernaumi százados kapcsán Jézus azt mondta: „*Mondom nektek, Izraelben sem találtam ekkora hitet.*” (Lk 7,9) A csodák nem hagyták érzéketlenül az tanúkat. Lázár feltámasztása után még az ellenségei közül is sokan kezdtek Jézusban hinni: „*Ekkor sokan hittek benne azok közül a zsidók közül, akik elmentek Máriához és látták, amit Jézus tett.*” (Jn 11,45) Ellenkező esetben, a hit hiánya akadályul szolgált. Jézus nem tudott Názáretben csodát tenni a hitetlenség miatt (Mt 13,58). A legnagyobb csoda a Szentírásban Jézus feltámadása.

A tenger lecsendesítésének csodája:

Ezt a csodát megelőzi az ötezer ember megvendéglésének a története. Ez a legnagyobb tömeget megmozgató és érintő újszövetségi csoda. A tenger lecsendesítésének csodája egy kettős csoda. Nem csak a természet erőinek parancsol Jézus, hanem a fizikai törvényszerűségeket is képes megváltoztatni, amikor Péter a vízen jár. A történet bemutatja a Krisztusban hívő ember milyen különféle lelki állapotokon haladhat keresztül: bizalom, bátorság, kételkedés, megmenekülés Krisztus által, hitvallás.

Ameddig a hívő képes a hit szerzőjére tekinteni, minden nehézségben megmaradhat. Amint a kételkedés vesz rajta erőt, elbukik, elsüllyed.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom:

Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest 1996; Paloutzian: Invitation to the Psychology of Religion, New York, 2005 (ford. Szabóné László Lilla)

Az Isten utat mutat a mindennapokban című témakörön belül az élethelyzetek, etikai kérdések alatt tárgyalja a remény és reménytelenség kérdését, mindezt pedig a Jézus a tengeren jár (Mt 14,22–33) történet fényében teszi. A mitikus-betűszerinti hiten túl lévő serdülő szintetikus-konvencionális hite számára kérdés egy ilyen csoda-történet, miközben szeretné hinni mindezt: „...hinni annyit jelent, mint kapcsolatban lenni valakivel, akinek elkötelezzük magunkat, akit szeretünk, akiért kockáztatunk, akiben reménykedünk. A hit kifejezi az ember életorientációját.” Ahhoz, hogy ezt a hitet átélje, meg kell fogalmaznia kérdéseit, és meg kell tanulnia kiáltani. Ha ebben utat mutatunk neki, akkor a döntéseiben nem a reménytelenséget fogja átélni, hanem a remény fog lendületet adni.

Érdeemes kitekintenünk Oser és Gmünder által meghatározott vallási ítéletalkotás hét dimenziójára, mert így jobban érthetjük azt a két pólust, ami feszültséget okozhat az emberben, jelen esetben a serdülőben. „A vallásos döntések egyszerre két (vagy több) egymással versengő értékek irányába egyaránt felelős egyensúlyozást igényelnek. Az ilyen feszültségek ambivalenciát okoznak, és megkívánják, hogy a személy az egyensúly érdekében megoldja a problémát. Oser szerint ez a feszültség hét kétpólusú dimenzió mentén jelentkezik, melyek a vallásos ítéletalkotás lényegéhez tartoznak. Ezek (1) a szabadság érzése kontra az Istentől vagy a végső valóságtól való függés (2) Isten cselekedeteiről a világban azt gondolni, hogy transzcendens kontra immanens, mert Isten vagy közvetlenül tesz dolgokat a földön, vagy nem, (3) a remény érzése kontra kilátástalanság, (4) Isten akaratának felismerhetősége kontra kiismerhetetlensége, hogy Isten egyértelmű jeleket ad az embereknek, azzal ellentétben, hogy Isten akarata egy titok (5) a hit kontra a félelem érzése egy szituációban, (6) a körülmények és tények közt csak a szent kontra csak a profán szempontokra való fókuszálás, (7) a dolgokat örökkévalónak kontra múlandónak látni.

„... Oser és Gmünder megállapították, hogy a vallásos ítéletalkotás alacsonyabb szintjein az ember csak az egyik vagy másik poláris dimenzió alapján gondolkodik, például valaki vagy a hit vagy a félelem, de nem mindkettő alapján, az értékeket vagy az örökkévalóságot, vagy a múlandóságot alapján látja döntőnek, de nem mindkettő alapján. A magasabb szinteken pedig megfigyelhető az a tendencia, hogy a spektrum mindkét végét egyszerre figyelembe véve gondolkodnak.”

A leckénk szempontjából fontos a remény – kilátástalanság és a hit – félelem dimenziója. Éppen ezért nagyon fontos a kérdések és kiáltások lehetőségét megmutatni a kamasznak. Egyébként is tele vannak kérdésekkel, de néha a kérdező szerepébe ragadnak, és nem tudnak kiáltani, ha segítségre van szükségük. Valláspedagógia feladat észrevenni a kérdéseik mögött a kiáltásaikat és megerősíteni, segíteni őket abban, hogy ne a reménytelenség, félelem, kilátástalanság örvénye húzza őket a mélybe, hanem hittel és reménnyel kiáltsanak Jézushoz.

Az óra lehetőséget ad kiáltani, szerephelyzetben Péter szavait visszhangozni, ami felszabadíthatja őket az őszinte segélykérésre az imádságban is. Az imádságnak ez az alternatív módja – egy-egy elkialtott szó után a vallástanár halkán mond egy-egy mondatnyi imádságot – olyan formát mutathat a tanulónak, ami segíti, hogy az imádságban őszintén fogalmazza meg a saját érzéseit.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és segítséggel tudja elmondani „Jézus a tengeren jár” bibliai történet tartalmát. ○ Tudja elmondani segítséggel, mit jelent az Istenbe vetett bizalom, mondjon példát saját életből. ○ Ismerje és segítséggel tudja értelmezni a lecke Igéjét: Máté 14,27. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja „Jézus a tengeren jár” bibliai történet lényegét elmondani, elemezni és következtetéseket megfogalmazni. ○ Tudja önállóan megfogalmazni Istenbe vetett bizalom lényegét és mondjon példákat. ○ Ismerje és tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét: Máté 14,27.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Annak a felfedeztetése, hogy milyen élethelyzetek vannak aktuálisan (most) a tanuló életében, amikor Jézusra lehet hagyatkoznia.

Kognitív cél: Péter példáján megmutatni, hogy annak, aki Jézusra tekint, mindig van reménye.

Affektív cél: A remény, reménytelenség, és a bizakodás érzelmi jellemzői egy élethelyzetben.

Pragmatikus cél: Közös és egyéni imádkozás azokért, akik nehéz helyzetben vannak a csoportban.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok Taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Bagoly játék</p> <p>Mindenki álljon csukott szemmel! A játékvezető (pl. a vállát megérintve) titokban kijelöl valakit: ő lesz a „Bagoly”. A kijelölt játékos nem szól egy szót sem, csak kinyitja a szemét.</p> <p>A játékvezető jelzésére elindulnak a játékosok kinyújtott kézzel (óvatosan, vigyázva egymásra), természetesen továbbra is csukott szemmel. Ha valakihez hozzáér valaki, nem nyithatja ki a szemét, hanem meg kell kérdeznie tőle: „Bagoly?” Ha a másik játékos visszakérdezővel („Bagoly?”) válaszol, akkor nem találta meg az „igazit”, s tovább kell folytatni a keresgélést. Ha a kijelölt játékost kérdezik meg („Bagoly?”), akkor a kérdező nem kapsz</p>	TK 13. lecke: Kiben bízol? 46. o.

	<p>választ. Ekkor kinyithatja a szemét, majd egymásba karolva mindketten „baglyok” lesznek, de továbbra is némák maradnak.</p> <p>A játék akkor ér véget, amikor mindenki „bagollyá” válik.</p> <p>A játék végén beszéljük meg, hogy ki hogyan érezte magát, mik voltak a nehézségek, mik adtak esetleg biztonságot?</p> <p>Kapcsolódó feladat a TK 46. oldalán Gondold végig! Beszéljétek meg! (A hegymászó biztonságérzete, bizalma)</p> <p>vagy munkafüzet 1. f.</p>	<p>MFEI 36. o. 1. f. MFGY 29. o. 1. f.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Szövegelemzés</p> <ul style="list-style-type: none"> – a bibliai történet elolvasása közben keresni a kiáltásokat, felkiáltó jeleket – Ki és miért kiált a történetben? – Hogyan hangoznának ezek a mondatok kérdésként? – Mi a különbség a kettő között? <p>Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 2. f.</p> <p>Imádság – kreatív módon</p> <ul style="list-style-type: none"> – a történet kiáltásait együtt, hangosan kiáltjuk, köztük a vallás tanár mond egy-egy rövid, halk mondatot. pl: kiáltás: Uram, ha te vagy! – halkán: Hálás a szívem, hogy ha tele vagyok kérdésekkel, Te akkor is velem vagy. <p>Aranymondás:</p> <p>„Bízatok, én vagyok, ne féljétek!” (Mt 14,27)</p>	<p>Biblia</p> <p>MFEI 36. o. 2. f. MFGY 29. o. 2. f.</p>
Házi feladat	Munkafüzet 3. és 4. f.	<p>MFEI 36. o. 3. f. 37. o. 4. MFGY 29. o. 3. f. 30. o. 4. f.</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

Bizalomjátékok:

<http://www.atliga.eoldal.hu/cikkek/jatekfoglalkozas/bizalmerosito-jatekok.html>

Imádságra nevelés:

A bizalom útja 1. Imádság előkészítése	műfaj	többféle
--	-------	----------

<p>Feladatutasítás: 3 fős kiscsoportban: Mikor van szükséged arra, hogy Istenben bízz? Egy A/4-es lapra írjatok fel egy-két szóval ilyen élethelyzeteket! Pl. Szomorúság.</p> <p>2. Bizalom útjának megépítése Feladatutasítás: Építsetek a lapokból egy utat.</p> <p>3. Imaút Feladatutasítás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegyél a kezedbe néhány gombot/követ/babot/magot stb. • Amíg szól a zene, járd végig a bizalom útját, olvasd el a nehéz élethelyzeteket. • Tegyél le egy tárgyat oda, ami most neked fontosnak látszik. • Ha végig jártad az utat, keress egy nyugodt helyet és imádkozz magadban. <p>4. Megbeszélés Nézzük meg, hogy melyek azok az élethelyzetek, amelyek a legtöbb tárgyat kapták! Mi lehet az oka ennek?</p>	megfogalmazás	magukban
	imádkozás	fogalmak és tárgyak segítségével
	csoport felosztása	3 fős kiscsoport és nagycsoport
	kapcsolódás	
	hely	óra vége
	fejlesztési terület	imádság megfogalmazása
hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • élethelyzeteket fogalmaznak meg írásban • mozognak • magukban imádkoznak 	
hittanoktató	kísér	
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • lapok és íróeszköz • apró tárgyak 	

Élménypedagógiai játék: SÜLLYEDŐ HAJÓ

Szükséges eszközök: egy nagy csomagolópapír

Időigény: 15 perc

Típus: bizalom, együttműködés

Teológiai kapcsolódás: Remény és reménytelenség.

Szabályok:

– Senki sem léphet le a csomagolópapírról.

– Senki sem sérülhet meg.

Játék menete:

– Biztonságos helyszínt készítünk elő.

– Megkérjük a játékosokat, hogy álljanak a csomagolópapírra, majd elmondjuk a történetet.

– Folyamatosan csökkentjük a csomagolópapír méretét, ameddig még azért mindenki elfér rajta. Közben reményszegő mondatokat lehet mondani:

„Úgysem fogjátok a partot elérni. Szerintem hiába is próbálkoztok.”

– Megbeszélés

Kerettörténet:

A tengeren utaztok. Sajnos léket kapott a hajótok. A hajó egyre süllyed és süllyed. És egyre kevesebb és kevesebb hely van a hajón. Vigyázzatok, hogy még a teljes süllyedés előtt partra érjete. A part messze van. Nem is látjátok. A víz hideg nagyon. Csak a reményetek van, hogy előbb kiértek a partra, mintsem a hajó elsüllyed.

Megbeszélés:

- I. Tények: Mi okozta a legnagyobb nehézséget a játék során? Hogyan oldottátok meg a helyhiányt? Mit tettél azért, hogy a többiek bízzanak a kimenekülésben? El tudtad-e mondani, hogy mire van szükséged?
- II. Érzések: Remélted-e, hogy sikerül a feladat? Hogyan érezted magad a játék közben? Zavart-e a többiek közelsége? Milyen érzés volt közben olyan mondatokat hallani, amik kedveteket akarták szegni?
- III. Tapasztalat: A reménytelen helyzetekről és a reményről mit mondott neked ez a játék? Mit tanultál a játék során?

Drámapedagógiai ötlet: HITBEN VAGY LÁTÁSBAN JÁRNI

Szabadítsunk fel pár méternyi helyet a teremben, majd tegyünk ki egymás mellé állítva 6-8 széket, olyan távolságra egymástól, hogy egy hetedikes is könnyen végig tudjon lépdelni rajtuk. Az indulóhely lehet egy külön szék, de akár egy pad is, de ha nem megoldható, indulhatunk az első székről is. Kérjük meg a vállalkozó szelleműeket, hogy menjenek végig a székeken! (Valószínűleg nem fog nehézséget okozni nekik.) A következő körben ugyanezt kell csinálni, csak bekötött szemmel - egész más lesz a sebesség és talán a vállalkozó kedv is. Menjen mindenki, aki akar, de ne erőltessük! Ezután tegyünk még egy próbát: a bekötött szemű "járó" (vagyis Péter) választhat két segítőt, akikben megbízik (lehet az egyik a Hittanoktató is), akik segítenek a székekre helyezni a lábait és megtámasztják, ha kell. Próbálja ki így is mindenki a "széken járást", aki akarja.

Beszélgessünk utána a játékról! Mi volt a különbség a különféle járások között (nyitott szemmel, csukott szemmel, segítővel)? Ott volt a szék, változott a környezetben valami? Mi változott? Rá tudtad bízni magad a vezetőkre? Mi volt erősebb, a tudat, hogy ott a szék és segítenek, vagy a tény, hogy nem látsz semmit? Miért? (Miután találkoztak a történettel, vissza is lehet utalni később: Péternél mi volt az erősebb? Miért?)